

राधातन्त्रम्

कुलपते: प्रो. यदुनाथप्रसाददुबेमहोदयस्य पुरोवाचा विभूषितम्

सम्पादकः

डॉ. राजनाथत्रिपाठी

उपाचार्यचरः, सांख्ययोगतन्त्रागमविभागस्य
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालये
वाराणस्याम्

वाराणस्याम्

२०७३ तमे वैक्रमाब्दे १९३८ तमे शकाब्दे २०१६ तमे ख्रैस्ताब्दे

विषय-सूची

क्र.सं.	विषयसूची	पृष्ठम्
<u>प्रथमः पटलः</u>		
1.	पार्वत्याः शिवेन प्रश्नः	1
2.	वासुदेवरहस्यम्	1
3.	ईश्वरस्य पार्वत्या उत्तरम्	1
4.	श्रीविष्णोस्त्रिपुरादशमहाविद्यानामाराधनायादेशः	1-2
<u>द्वितीयः पटलः</u>		
5.	त्रिपुराप्रीतिः	3
6.	श्रीवासुदेवाय कुलाचारोपदेशः	3
7.	भोगेन योगः, दीक्षा, शिवनामानुकीर्तनम्	3
8.	हरेर्नाममन्त्रः, हरेर्नाम्नो देवता ऋषिश्छन्दादयः	3
9.	द्विजमुखेन हरेर्मन्त्रग्रहणम्	3
10.	तदवदेव महाविद्यामन्त्राणां ग्रहणम्	3-4
11.	हरेर्नाम्नि प्रत्यक्षरस्य रहस्यम्	4-5
12.	हरेर्नाम्नः देवता दीक्षा च	6
<u>तृतीयः पटलः</u>		
13.	षोडशे वर्षे दीक्षाविधानम्	6-7
14.	वित्वेन शिवार्चनं विधाय पुनः-पुनः महाविद्यानां जपः-	6
15.	वैष्णवीमालानां निरूपणम्	7-8
16.	मालानां विविधनानानि	8
17.	त्रिपुरा द्वारा श्रीकृष्णाय मालादानम्	8
18.	पञ्चाशन्मणिमाला सर्वेष्टदा	8-9
19.	मालामादाय श्रीकृष्णेन विभिन्नशक्तिपीठेषु गमनं शक्तीनां पूजनञ्च	9
20.	विभिन्नवर्णिकामालानां नामानि	9
21.	आदिशक्तेरेव ब्रह्मा-विष्णुः-रुद्रः ईश्वरः-सदाशिवाज्योतिर्मयाः त्रिपुराद्वारा वासुदेवाय मालासिद्धिकथनञ्च।	10

22.	वासुदेवेन त्रिपुराया देवीसूक्तेन समर्चनम्	10
23.	मालाया महत्त्वमभिधाय त्रिपुरायारन्तर्ध्यानम्	11
<u>चतुर्थः पटलः</u>		
24.	शिवेन कलावतीमालाप्रभावकथनं मालारहस्याय शिवायाः प्रश्नश्च	11-12
25.	कलावत्या वासुदेवो यादार्चनं स्मरणञ्च	12
26.	शिवेन पार्वत्या मालारहस्यविषयकः प्रश्नः	12
27.	शिवेन मालारहस्यकथनम्	12
28.	विभिन्न मालानां प्रभावाः	12
29.	विभिन्ना मालाः प्रभावाश्च	13
<u>पंचमः पटलः</u>		
30.	वासुदेवेन मालामणिषु कोटि-कोटि अण्डपिण्डानि दृष्टम्	14
31.	प्रतिमणिभिर्विभिन्नडिम्भानां राशयः	14
32.	वासुदेवेन प्रतिडिम्भे ब्रह्मविष्णुमहेश्वराणां स्थितिः	14
33.	मथुरामण्डले गोवर्द्धनो गिरिः	14
34.	गोवर्धनगिरिसुषमा विभिन्न पक्षिपशूनाञ्जाश्रयः	14
35.	मथुरामण्डले वृन्दा एव कात्यायनीदेवी ।	14
36.	मथुरामण्डलं शिवशक्तिमयः	14
37.	यमुना साक्षाच्छक्तिः	14
38.	भारतवर्षे ब्रजमण्डलस्य महत्त्वकथनम् शिवेन	14
39.	ब्रह्माण्डे पृथक्-पृथक् डिम्बराशयः	14
40.	गोवर्धनं नामा गौ-मृग-गुल्म-गह्वर-कोटरान्वितः	14
41.	त्रिपुरादेव्याः केशराशेरुपरिस्थितो मथुरामण्डलम्	15
42.	त्रिपुरा एव यमुनापुलिने कात्यायनीरूपेण स्थिता	15
<u>षष्ठः पटलः</u>		
43.	देव्यारादेशेन वासुदेवस्य ब्रजमण्डलेऽऽगमनम्	15
44.	त्रिपुरां विना न मन्त्र-तन्त्रसिद्धिः	15-16

45.	पद्मिनीं दृष्ट्वा वासुदेवस्याश्चर्यम्:	16
46.	पद्मिनी एव राधारूपेण वृक्भानुगृहे गोकुले समुत्पन्ना	16-17
47.	काशीतः समागत्य देवी एव ब्रजमण्डले राधा बभूव	17
	सप्तमः पटलः	
48.	ब्रजे गत्वा पद्मिनी किमरोत्युमाया महादेवेन प्रश्नः	17
49.	महादेवस्योत्तरे पद्गन्धा पद्मिनी एव राधा	18
50.	सा एव कृष्णस्य प्रथमं प्रिया, चैत्रे शुक्ले नवम्यां पुष्ये च तस्या आविर्भावः	18
51.	अर्धरात्रौ राधाया आविर्भावः रक्तवर्णा तरुणादित्यसदृशा आसीत्	18
52.	वृषभानुपुरे कालिन्ध्या उत्तरे चतुर्वर्णयुतं पद्मपुरम्	18
53.	वृक्भानुः स महात्मा कालिन्ध्यास्तटे महाविद्यां कालीमन्त्रं प्रजपन्नासीत्	18
54.	सा काली महामाया कात्यायनी वृषभानोः करे आदेशं दत्तवती	18
55.	तत्प्रसाद एव राधा	18
56.	वृषभानुपत्न्या आराधिता कात्यायनी तस्मै डिम्बमेकं प्रायच्छत्	19
57.	वृक्भानुस्तत्क्षणमेव स्वगेहे पर्यङ्के भार्यायै तद् डिम्बं ददौ	19
58.	भार्याहस्ते दिम्बं द्विधा दृष्ट्वा परमेश्वरी विस्मिताऽभूत्	19
59.	तत्स्वरूपसंहरणाय मन्त्रा प्रार्थयामास येन सा डिम्बकन्या सामान्या अभवत्	19
60.	कन्यकावाक्येन तस्मै कीर्तिदा मात्रा स्व स्तनाभ्यां दुग्धमपाययामास	20
61.	पुनः पितृभ्यां कन्यकाया नाम राधिका दत्तयामासतुः	20
62.	एवं क्रमेण अग्रिमे भाद्रपदि कृष्णो अष्टम्यां कारागारे प्रादुरासीत्	20

63.	एवं त्रिपुरायै कन्या-पुत्रस्य वा उत्पत्तेर्द्विर्वर्षानन्तरं शिवलिङ्गस्य पूजनं कर्तव्यम्	20
64.	पुनः पद्मिनी द्वारा कात्यायन्या वरयाचनम्	20-21
65.	पद्मिन्यै (राधायै) श्रीकृष्णं प्राप्तुं करदानम्	21
66.	राधा अशरीराऽपि ब्रजे पद्मवने निवसति	21
67.	मूलपद्मिनी राधया द्वितीया राधा ससर्ज	21
68.	मूलराधा अयोनिजा	21
69.	कृत्रिमराधायाः पञ्चमे वर्षे वृषभानुपिता विवाहं चकार	21
70.	वृक् (वृष) भानोः श्वसुरो मन्युकः कुम्भीनः, श्वश्रुस्तु जटिला नाम्नी	21
71.	एवं वृषभानुस्तस्य स्वसुरस्य दीर्घपरम्परा सप्तमपटले निगदिता	21-25
72.	राधायाः श्रीदामाभ्राता तथा भगिन्यो ललितादयः	24
73.	एवं सख्यः लक्षसंख्यायूथेषु विभक्ताः	24-25
74.	पुनः पद्मिनी राधा मातरं पितरञ्च विहाय आत्मतुल्ये पद्मवने निवसति	25

अष्टमः पटलः

75.	शिवेन देव्यै पुनः वृन्दावने श्रीकृष्णेन परमा राधया संगतिः	25
76.	द्वितीया राधाऽपि अयोनिजा यमुनाजलमध्यतो मूलराधामु- त्पादिता	25-26
77.	तृतीया चन्द्रावलीनामराधा वृषभानुगृहे स्थिता	26
78.	राधा त्रिपुराया अनुचरी	26

नवमः पटलः

79.	नवमे पटले वासुदेवस्य जन्मरहस्यं ब्रजमण्डलस्य महत्त्वञ्च	26
80.	श्रीकृष्णस्याभूषण-वसन-हसनादिचरितानि	26
81.	पितृभ्यां प्रार्थनया श्रीविष्णोर्वासुदेवकृष्णस्य माननीयबालरूपम्	28

॥ २ ॥ भगवत्या प्रार्थनया शिवेन श्रीकृष्णशरीरस्य वैचित्र्यनिरूपणम् 29

दशमः पटलः

- ॥ १ ॥ दशमे पटले वृन्दावन-गोकुल-गोवर्धन-मथुरा-यमुनादीनां
महत्वं महेशेन निगदितम् 29
- ॥ १ ॥ माथुरं मण्डलं सहस्रपद्मदलाकारम्
शक्तिकेशोपरिस्थितमित्यादि कथनम् 29-32

एकादशः पटलः

- ॥ १ ॥ अत्र पटले श्रीकृष्णबलरामयोर्बाल्यचरितानि विस्तृतम् 32
- ॥ १ ॥ माथुरमण्डले गोपीश्वरादि शिवलिङ्गानां स्थानं
तत्समर्चनेन सर्वेष्टसिद्धिश्च 32
- ॥ १ ॥ वृन्दावने विभिन्नवनोपवनानां स्थितिः 33-34
- ॥ १ ॥ पार्वत्या वृन्दावनमाहात्म्यप्रश्नः शिवस्य समाधानानि च 34-38

द्वादशः पटलः

- ॥ १ ॥ द्वादशे पटले वासुदेव-गोप-गोपीनां महत्वं विधाय कुलाचारस्य
पिण्डनिरूपणम् 38
- ॥ १ ॥ कृष्णशब्दस्य व्युत्पत्तिः 38-39

त्रयोदशः पटलः

- ॥ १ ॥ यमुनातो ब्रजमण्डले व्यापकत्वम् 39-40
- ॥ १ ॥ गोविन्दप्रियस्थानस्य परिचयः 40-41
- ॥ १ ॥ गोविन्दस्य शृङ्गारसामग्र्यः 41-42
- ॥ १ ॥ त्रिभङ्गित्वम् वंशीवादनञ्च 42

चतुर्दशः पटलः

- ॥ १ ॥ इह पटले ध्यान-वृन्दावन-लता-मन्दारादयो
मातृकाक्षररूपाः 42-43
- ॥ १ ॥ ध्यानपीठ-गोप-गोपीनाञ्च प्रकृतिरूपत्वम् 43-44
- ॥ १ ॥ शृङ्गारसामग्रीणां तात्त्विकं रूपम् 44
- ॥ १ ॥ शब्दब्रह्मणो महत्त्वावबोधम् 45

पञ्चदशः पटलः

99.	श्रीकृष्णनखचन्द्रमहिमा	45-46
100.	नानामालानां महत्वम्	46
101.	कृष्णस्य कृष्णत्वे कालिकायाः कारणता	46
102.	वेद एव परब्रह्मकृष्णः	47
103.	शब्दब्रह्माण्डस्यैव परब्रह्मणि कारणता	47

षोडशः पटलः

104.	पद्मिन्या अङ्घ्रिरजः स्पर्शात् कोटिडिम्बानामुत्पत्तिः	47
105.	गोविन्दावरणानां पारिषद्यः राधासहिताऽन्यसखीनां षोडशमातृकात्वम्	48-50
106.	गोविन्दस्य भावः क्षरत्पयोधराः	50
107.	वृन्दावनेऽपि रुक्मिणी प्रभृति कृष्णपत्नीनां स्थितिः	50
108.	श्रीकृष्णपीठस्योत्तरे रेवतीसहितस्य बलरामस्य पीठम्	50-51
109.	अनिरुद्धसहिता उषानाम्नीतत्पत्न्यादीनां विवरणम्	51
110.	गोविन्दपीठान्तिक एव सनकादिसिद्धानामासनानि	52
111.	क्रमेण वैष्णवादीनां स्थानानि	52
112.	सप्तावरणेषु तत्तद् भगवद्मूर्तीनां स्थितिः	53

सप्तदशः पटलः

113.	एकस्यैव विष्णोर्वासुदेवस्य कलात्वमिति देव्याः प्रश्नः शिवेनोत्तरम्	54
114.	मथुरायामुत्पत्तिर्द्वारकायां वासुदेवस्य शरीरत्यागस्य प्रश्नोत्तरम्	54-56
115.	श्रीकृष्णशरीरस्य तात्त्विकं रूपम्	54-56

अष्टादशः पटलः

116.	पटलेऽस्मिन् द्विविधराधातत्त्वस्याऽऽख्यानम्	57-59
117.	राधातन्त्रस्य महिमा च	59
118.	कात्यायनीदेव्या रहस्यं मन्त्राश्च	59-60

उनविंशः पटलः

119.	श्रीकृष्णस्य पारिवारिकाः सखादयश्च	60-62
120.	श्रीकृष्णस्य सेवकाअंगमङ्गाश्च	62-65
121.	अष्टौदोषाः	65
122.	अष्टादशीदोषरहिता भगवत्तनुः	66
123.	श्रीकृष्णस्य शरीररचना	66-67
124.	पद्मिनीतत्त्वाख्यानम्	67-68
125.	पद्मिन्या (राधायाः) साधनमन्त्राः	68
126.	कात्यायन्या कृष्णाय वरदानम्	69-70

विंशःद्वाविंश पटलः

127.	पटलेऽस्मिन् राधाकृष्णयोरनुष्ठानमन्त्रा विधिश्च	70
128.	राधा-चन्द्रयोरुत्पत्तिः	71
129.	विभिन्नराधानां समाख्यानम्	71-73
130.	राधयासह नौकया कृष्णस्य यमुना विहारो महारासश्च	74-75

त्रयोविंश चतुर्विंशः पटलः

131.	पद्मिनीतत्त्वनिरूपणं नौकाविहारश्च	75-77
132.	हास-परिहासाः	77-79
133.	दधिदानादानम्	79-80

अथ पञ्चविंश पटलः

134.	राधाया दन्तावल्यो मुक्ताफलोपमाः	80-82
135.	श्रीकृष्णस्याभूषणानि रमणञ्च	82-83
136.	कुलाराधनेऽमृतासवः	83-84
137.	राधाकृष्णयोः प्रणयस्वरूपम्	84-85
138.	राधामाधवयोः स्वरूपपरिवर्तनम्	85-86
139.	कालिकादेव्याः श्रीकृष्णस्याशीर्वादः	86

अथ षड्विंशतोऽष्टविंशश्च पटलः

140.	पटलेऽत्र राधामाधवयोर्यमुनापुलिने विहारः	87
------	---	----

141.	द्वारिकायामपि राधया श्रीकृष्णस्य सूक्ष्मो विहारः	88
142.	देवर्षिर्नारदस्य द्वारिकायां समागमः कृष्णेनालापश्च	89
143.	श्रीकृष्णस्य अष्टपदमहिष्य अष्टप्रकृत्युपमाः	90-91
144.	द्वारकायास्तात्तात्त्विकं स्वरूपम्	91-93
145.	प्रतिकल्पे द्वारकाया आविर्भावः	93
146.	पद्मिनीशक्तिः उपविञ्च तस्याराधनमन्त्राश्च	93-94
147.	जपामन्त्रोपाख्यानम्	95-96

उनविंशः पटलः

148.	भूत्यातिशुद्ध्यः कवचञ्च	97
149.	राधाकवचम् ऋषि-छन्द-देवता-विनियोगाश्च	97-114

त्रिंशः पटलः

अथ राधिकासहस्रनामस्तोत्रम्	114-116
----------------------------	---------

150.	अथ पूर्णाभिषेकः
151.	भगवत्याः प्रश्ने शिवेन हरेर्नाममाहात्म्याख्यानम्
152.	राधातन्त्रमाहात्म्यमनुष्ठानञ्च

